

มรสุมตะวันตกเฉียงใต้

การเกิดมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุในช่วงเวลาระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน โลกมีวิถีโคจรอยู่ในลักษณะเอียงเอาส่วนซีกโลกเหนือหันเข้าหาดวงอาทิตย์ ทำให้ผิวโลกในส่วนนี้ได้รับการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์ในแนวตรงฉากหรือใกล้แนวตรงฉาก หรือกล่าวทางดาราศาสตร์ได้ว่า เป็นเวลาที่ดวงอาทิตย์มีดิคลิเนชันเหนือ หรือจะกล่าวให้เข้าใจง่ายสำหรับความรู้สึกต่างๆ ไปได้ว่าเป็นเวลาที่เห็นดวงอาทิตย์ขึ้นระหว่างทิศตะวันออกกับตะวันออกเฉียงเหนือ และตกระหว่างทิศตะวันตกกับตะวันตกเฉียงเหนือ และเมื่อเวลาเที่ยงดวงอาทิตย์จะอยู่ตั้งแต่ประมาณตรงศีรษะ ไปจนก่อนไปทางทิศเหนือ จะมีความรู้สึกเช่นนี้เป็นเดือนๆ ไปสำหรับประเทศไทย

ในเดือนเมษายน จะเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นตรงทิศตะวันออกและตกตรงทิศตะวันตก เวลาเที่ยงจะเห็นดวงอาทิตย์อยู่เกือบตรงศีรษะที่สุด พอถึงเดือนพฤษภาคมดวงอาทิตย์จะขึ้นก่อนไปทางตะวันออกเฉียงเหนือเล็กน้อยและตกก่อนไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือเล็กน้อย เวลาเที่ยงดวงอาทิตย์จะไม่อยู่ตรงศีรษะ แต่ก่อนไปทางทิศเหนือเล็กน้อย ในเดือนมิถุนายนจะเลื่อนก่อนไปทางเหนือยิ่งขึ้น และในปลายเดือนมิถุนายนนี้จะก่อนไปทางเหนือมากที่สุดแล้วเริ่มกลับมาอย่างเดิม จนปลายเดือนกันยายนกลับมาขึ้นตกตรงทิศตะวันออก ตะวันตกและเวลาเที่ยงดวงอาทิตย์จะอยู่ตรงศีรษะอีกครั้ง

การเอียงของโลกเข้าหาดวงอาทิตย์ตามวิถีโคจรจนทำให้เรารู้สึกเช่นนี้ได้กระทำทำให้ผิวโลกส่วนซีกโลกเหนือตรงแนวได้ฉากกับแสงอาทิตย์นั้นได้รับพลังงานการแผ่รังสีจากดวงอาทิตย์มากและทำให้อากาศที่ห่อหุ้มโลกหรือบรรยากาศ ณ แลบนั้นร้อนกว่าแถบอื่น จึงเกิดความกดอากาศต่ำกว่าบรรยากาศบริเวณทางเหนือและทางใต้ของแถบนั้น จึงเกิดเป็นลมพัดเข้าสู่แถบความกดอากาศต่ำจากทางเหนือและทางใต้

สำหรับประเทศไทยในเดือนเมษายนแถบความกดอากาศต่ำนี้จะอยู่ประมาณส่วนกลางของประเทศและแผ่ขยายเกือบตลอดภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ของประเทศ จึงทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไปในเดือนนี้ เป็นเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงฤดูกาลจากฤดูร้อนเข้าสู่ฤดูฝนของประเทศไทย

ในเดือนพฤษภาคมแถบความกดอากาศต่ำได้เลื่อนขึ้นไปทางเหนือปกคลุมอยู่ตั้งแต่พม่าภาคเหนือ ผ่านภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและอินโดจีนตอนเหนือ ผ่านข้ามอ่าวตังเกี๋ยไปทางตะวันออก ดังนั้นลมที่พัดเข้าสู่แถบความกดอากาศต่ำทางใต้จะพัดจากมหาสมุทรอินเดียผ่านอ่าวเบงกอล ทะเลจีน อ่าวไทย เข้ามาสู่ประเทศไทยจนถึงภาคกลาง แต่ลมนี้ไม่ได้พัดขึ้นมาเป็นทิศเหนือตรงทีเดียว แต่ได้เฉไปทางขวาตามการหมุนของโลกจนเป็นลมมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้พัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เรียกว่าลมตะวันตกเฉียงใต้ ในขณะที่

ประเทศไทย ภาคใต้ อ่าวไทย ภาคกลาง ภาคใต้ของพม่า และภาคใต้ของอินโดจีน จะได้รับลมตะวันตกเฉียงใต้นี้โดยทั่วกัน อันเป็นระยะเวลาเริ่มต้นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

ในเดือนมิถุนายน แถบความกดอากาศต่ำเลื่อนสูงขึ้นไปทางเหนือจนไปปกคลุมอยู่ในอินโดจีนตอนเหนือสุดของประเทศไทย และล้ำเข้าไปถึงภาคใต้ของประเทศจีน

ในเดือนกรกฎาคม และสิงหาคม ลมตะวันตกเฉียงใต้จึงพัดแน่นอนตลอดประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงทั้งสองข้าง

ในเดือนกันยายน แถบความกดอากาศต่ำจะกลับลดต่ำลงมาจากทางใต้อีกจนถึงเดือนตุลาคมกลับมาปกคลุมประเทศไทยทั้งประเทศอย่างในเดือนเมษายน ลมตะวันตกเฉียงใต้ก็ร้อนถอยลงไปทางใต้เป็นลำดับจนยุติไป เป็นเวลาสิ้นสุดฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในเดือนตุลาคมนี้

ลักษณะลมฟ้าอากาศในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะมีอากาศชื้น ท้องฟ้ามีเมฆมากหนาแน่นและมีฝนตกมากทั่วประเทศนั้น เกิดเนื่องจากทิศทางลมเป็นสำคัญกับลักษณะของภูมิประเทศในแต่ละตำแหน่ง กล่าวคือ

ลมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดเข้ามาสู่ประเทศไทยในฤดูนี้พัดมาจากบริเวณที่เป็นน่านน้ำในมหาสมุทรอินเดียและอ่าวเบงกอล ย่อมพัดหอบเอาไอน้ำมาด้วยเป็นจำนวนมาก เมื่อมาถึงประเทศไทยก็ปะทะกับเทือกเขาด้านตะวันตกของประเทศเป็นแนวยาว ตั้งแต่ภาคเหนือจนตลอดแหลมมลายู คือเทือกเขาตะนาวศรีและถนนธงชัย ลมนี้จึงยกตัวสูงขึ้นตามลาดของภูเขา ทำให้อไอน้ำนั้นกลั่นตัวกลายเป็นเมฆและฝนตกและเป็นพายุฝนตลอดด้านตะวันตกของเทือกเขานี้ จากการตรวจจำนวนน้ำฝนปรากฏว่า ตั้งแต่ฝั่งพม่าภาคใต้จนถึงจังหวัดสตูลมีปริมาณน้ำฝนเดือนกรกฎาคม ซึ่งมากที่สุดของฤดูฝนนี้เกินกว่า 500 มิลลิเมตร และเช่นเดียวกันทางฝั่งตะวันออกของอ่าวไทยด้านตะวันตกของเขาสะบาปและแถบนครนายก ปราจีนบุรี ด้านตะวันตกของทิวเขาสันกำแพงซึ่งตรวจจำนวนน้ำฝนได้ปริมาณพอๆกัน

เมื่อลมนี้ข้ามเขามาแล้วก็มาพบกับบริเวณความร้อนภายในประเทศอันเกิดจากอากาศภายในประเทศอยู่เหนือพื้นแผ่นดิน มีน้ำหนักร้อนชื้นที่สูงอยู่เสมอ จึงช่วยยกอากาศที่ลมพัดพาเข้ามานั้นขึ้นไปด้วยกัน ทำให้อไอน้ำกลั่นตัวเป็นเมฆและเป็นฝนตกมากและมีเป็นพายุฝนทั่วประเทศ และจะมีมากในแถบใกล้ศูนย์กลางความกดอากาศต่ำ ปริมาณน้ำฝนในเดือนกรกฎาคม ระหว่าง 200-500 มิลลิเมตร แต่ทางฝั่งตะวันตกของภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปจนถึงจังหวัดปัตตานี อันเป็นด้านปลายลมของเทือกเขา มีปริมาณน้ำฝนน้อย อยู่ระหว่าง 50-200 มิลลิเมตร เป็นเกณฑ์ฝนตกน้อยแต่ไม่ถึงแห้งแล้ง

นอกจากนี้ยังมีเหตุอื่นอีกที่ทำให้ฤดูนี้มีฝนตกมาก และท้องฟ้ามีเมฆหนาแน่นยิ่งขึ้น นับเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือพายุไต้ฝุ่นที่เกิดขึ้นในทะเลจีนและพายุไซโคลนที่เกิดในอ่าวเบงกอล พายุนี้จะทำให้ท้องฟ้าบริเวณรอบพายุมีเมฆหนาแน่นและมีฝนตกหนักโดยรอบในระยะ 2-3 ร้อยไมล์ และตกแผ่เป็นบริเวณกว้างถัดออกมาจนถึงประมาณ 600 ไมล์ หรือมากกว่านั้น

เมื่อพายุเคลื่อนไปทีใดก็ทำให้ฝนตกมากในที่นั้นๆ ตามแต่ว่าตำบลนั้นๆจะห่างจากศูนย์กลางพายุมากน้อยเพียงใด พายุไต้ฝุ่นในทะเลจีนมีเกิดมากในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม จะมากที่สุดประมาณเดือน กรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน โดยมากเกิดในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันออกของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ภาคใต้แล้วเคลื่อนผ่านหมู่เกาะฟิลิปปินส์เข้ามาสู่ทะเลจีนจนถึงฝั่งญวน อ่าวตังเกี๋ยหรืออ่าวไทยเข้ามาถึงประเทศไทย บางครั้งก็เกิดในทะเลจีนและอ่าวตังเกี๋ยเลยทีเดียว แต่มีน้อยและกำลังอ่อน คือมีลมไม่แรงสำหรับพายุแต่มีฝนตกมาก ในระหว่างต้นฤดูพายุประมาณเดือนเมษายนถึงมิถุนายน จะมีเส้นทางเดินพายุเข้าบริเวณอ่าวไทยถึงฝั่งญวนมาก ในเดือนมิถุนายนจะเข้าทางอ่าวตังเกี๋ยมาก เมื่อพายุเข้ามาถึงฝั่งญวนและอ่าวตังเกี๋ยแล้ว จะทำให้มีฝนตกมากมาจนถึงภาคอีสานของประเทศไทย เมื่อพายุนี้เข้ามาในประเทศไทยฝนตกทั่วประเทศไทยเข้ามาหรือเข้ามาหมดกำลังอยู่ในประเทศไทย หรือบางครั้งผ่านเลยไปทางประเทศพม่า ก็มีฝนตกมากจนถึงประเทศไทยภาคกลางและภาคเหนือ และในขณะที่นั้นจะทำให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีกำลังแรงขึ้น โดยมีกำลังพัดเข้ามาสู่ศูนย์กลางพายุด้วยอีกกำลังหนึ่ง ทำให้มีฝนตกเนื่องจากมรสุมมีมากขึ้นจนมีลมแรงเป็นพายุทางแถบฝั่งจันทบุรีและฝั่งภูเก็ต ซึ่งเรียกกันว่า มรสุมจัด แต่บริเวณที่พายุไต้ฝุ่นเข้ามานั้นไม่มีพายุแรงเพราะพายุไต้ฝุ่นอ่อนกำลังลงแล้วเนื่องจากความขรุขระของพื้นภูมิประเทศที่เป็นภูเขาในประเทศไทย อินโดจีน ในตอนกลางฤดูซึ่งเป็นฤดูพายุไต้ฝุ่นมีบ่อยมากที่สุดระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายนนั้น พายุมักไม่เข้ามาทางฝั่งญวนและอ่าวตังเกี๋ย จะเลี้ยวโค้งขึ้นไปทางเหนือสู่ประเทศจีนเสียก่อน แต่เมื่อเข้ามาถึงเพียงทะเลจีนก็จะทำให้มรสุมแรงขึ้นได้เหมือนกัน

ในตอนปลายฤดูพายุไต้ฝุ่น ระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พายุไต้ฝุ่นจะเข้ามายังอ่าวตังเกี๋ยและฝั่งญวนอีกจนบางครั้งในเดือนพฤศจิกายนเข้ามาในอ่าวไทย ในตอนปลายเดือนกันยายนจะมีเข้ามามากทางภาคอีสานและภาคเหนือและทำให้มีฝนตกมากอีกครั้งในภาคเหนือ ภาคอีสานของประเทศไทยในเดือนกันยายนนั้น ซึ่งมีฝนล่าช้ากว่าภาคกลาง และบางทีตก 2-3 วันติดต่อกัน และฝนนี้เองทำให้เกิดน้ำท่วมไหลบ่าลงมาถึงภาคกลางในเดือนพฤศจิกายน และพายุไต้ฝุ่นที่เข้ามาทางฝั่งญวนได้และอ่าวไทยในตอนต้นเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายน ซึ่งเป็นเวลาที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้อ่อนกำลังลงมากแล้วจนจะยุติลง แต่ขณะที่ไต้ฝุ่นเข้ามานั้นจะทำให้มรสุมกลับแรงขึ้นมาอีกชั่วระยะเวลา 2-3 วัน ในอ่าวไทยและทางฝั่งจันทบุรีจะมีลมจัด คลื่นจัด มีฝนตกมากดังที่เรียกกันว่า พายุตั้งฝั่ง

สำหรับพายุไซโคลนในอ่าวเบงกอลในระหว่างฤดูมรสุมนี้จะมีเกิดตั้งแต่กลางอ่าวจนถึงกันอ่าว ขณะที่เกิดจะช่วยให้มรสุมแรงขึ้น และจะแรงมากเมื่อศูนย์กลางพายุอยู่ใกล้ทะเลอันดามัน คือด้านตะวันออกของอ่าวเบงกอล แล้วเคลื่อนเข้ามาทางประเทศพม่า และฝั่งภูเก็ตเป็นฝั่งที่ได้รับพายุนี้เต็มที่ ปริมาณจำนวนน้ำฝนตกในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้นั้นกล่าวโดยกว้างๆ ได้ดังนี้

เดือนพฤษภาคมภาคเหนือประมาณ 125-200 มิลลิเมตร ภาคอีสานประมาณ 125-300 มิลลิเมตร ภาคกลางประมาณ 125-200 มิลลิเมตร เว้นแต่แถบนครนายกและปราจีนบุรี ประมาณ

200-300 มิลลิเมตร ฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย ประมาณ 125-400 มิลลิเมตร ภาคใต้ฝั่งตะวันตก 500 มิลลิเมตร และภาคใต้ฝั่งตะวันออก ประมาณ 75-200 มิลลิเมตร

เดือนมิถุนายนฝนตกมากขึ้นทั่วไป ภาคเหนือ 125-300 มิลลิเมตร ภาคอีสาน 125-300 มิลลิเมตร ภาคกลาง 125-400 มิลลิเมตร จำนวนมากอยู่ทางจังหวัด นครนายก และปราจีนบุรี สระบุรี ฝั่งตะวันออกของอ่าวไทยมากถึง 500 มิลลิเมตร ภาคใต้ฝั่งตะวันตกเกินกว่า 500 มิลลิเมตร แถบระนอง นอกนี้ระหว่าง 200-300 มิลลิเมตร ฝั่งตะวันออกประมาณไม่เกิน 200 มิลลิเมตร

เดือนกรกฎาคม ฝนมีมากขึ้นอีก ภาคเหนือมากถึง 300 มิลลิเมตร ภาคอีสานถึง 400 มิลลิเมตร จำนวนมากอยู่ใกล้ชายแดนแถบจังหวัดนครพนมและสกลนคร ภาคกลางมากถึง 500 มิลลิเมตร ที่นครนายก นอกนั้นระหว่าง 125-300 มิลลิเมตร ฝั่งตะวันออกของอ่าวมากถึงเกินกว่า 500 มิลลิเมตร แถบจังหวัดตราด ประมาณ 500 มิลลิเมตร แถบจังหวัดจันทบุรี นอกนั้นระหว่าง 125-400 มิลลิเมตร ภาคใต้ฝั่งตะวันตกมากถึง 500 มิลลิเมตร ตั้งแต่ระนองถึงพังงา นอกนั้นไม่เกิน 300 มิลลิเมตร ส่วนฝั่งตรงข้ามไม่เกิน 200 มิลลิเมตร

เดือนสิงหาคม จำนวนน้ำฝนใกล้เคียงกับเดือนกรกฎาคม เดือนกันยายนมีปริมาณน้ำฝนใกล้เคียงกับเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม แต่ในภาคอีสานมีมากขึ้นถึง 500 มิลลิเมตร

เดือนตุลาคมจำนวนน้ำฝนลดลงทั่วไปในภาคเหนือเหลือไม่เกิน 125 มิลลิเมตร ภาคอีสานไม่เกิน 200 มิลลิเมตร ภาคกลางไม่เกิน 300 มิลลิเมตร ฝั่งตะวันออกของอ่าวไทยไม่เกิน 300 มิลลิเมตร ภาคใต้ฝั่งตะวันตกไม่เกิน 500 มิลลิเมตร แต่ฝั่งตรงข้ามจะมีฝนมากขึ้นระหว่าง 200-400 มิลลิเมตร ซึ่งเป็นฝั่งรับลมตะวันออกเฉียงเหนือดังกล่าวแล้วและฝนจะมากขึ้นที่ฝั่งนี้ต่อไป

ต่อจากเดือนตุลาคม ฝนก็จะเริ่มลดน้อยลงตลอดไป ลมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มยุติ และมีลมตะวันออกเฉียงเหนือมาแทนที่ ท้องฟ้าเริ่มแจ่มใส อากาศแห้งแล้งขึ้นทุกที เว้นแต่ภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีฝนตกมากขึ้นอันเป็นลักษณะลมฟ้าอากาศแห่งฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะยังมิกล่าวไว้ในที่นี้

ระยะเวลาเริ่มฤดูมรสุมและยุติฤดูมรสุม ไม่ได้คงที่แน่นอนเหมือนกันทุกๆ ปี จะสังเกตได้โดยก่อนจะเริ่มฤดูมรสุมในเดือนพฤษภาคมนั้น มักจะมีพายุฟ้าคะนองเกิดขึ้นมาก่อนเสมอ ในระยะแรกๆ จะเกิดเวลากลางคืนมากกว่ากลางวัน บางครั้งจะมีฝนฟ้าคะนองตั้งแต่เดือนเมษายนก็มี บางทีก็ล่าไปจนถึงปลายเดือนพฤษภาคม ต่อจากพายุฝนฟ้าคะนองไปจึงมีฝนของมรสุมตามมา แต่ในระหว่างฝนของมรสุมนี้ก็ย่อมมีพายุฟ้าคะนองด้วยเสมอไป

ก่อนจะหมดมรสุมเดือนตุลาคมนั้นลมจะอ่อนลงมาจนแปรปรวน และในภาคกลางจะมีลมพัดขึ้นมาจากทะเลในเวลาบ่าย เวลากลางคืนจึงมีลมเหนือลงมาเบาๆ และจะมีพายุฟ้าคะนองมากในเวลากลางคืน ส่วนมากมีฟ้าคะนองมากมีฝนตกน้อย บางปีจะได้ยินฟ้าคะนองตลอด 2-3 คืนติดๆกัน เป็นเครื่องหมายแห่งลมเหนือเริ่มลงมาคั่นลมใต้ให้ถอยกลับไปแสดงลักษณะการยุติมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และเริ่มมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งระยะเวลานั้นประมาณ 15 วัน